

ΑΜΦΙΒΙΟΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΤΕΥΧΟΣ 54 • ΕΥΡΩ 1,25 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2004

Ηρακλής Ήρωας Μέγιστος

Ο ήρωας των Αγώνων, του Πολιτισμού και του Περιβάλλοντος

**Αλλαγές στις αντιλήψεις
για τις προστατευόμενες περιοχές**

Διατήρηση της φύσης και επιχειρήσεις

Απογραφή των υγροτόπων της Αλβανίας

Σε αυτό το τεύχος

Η βελτίωση των γνώσεων σχετικά με τις προστατευόμενες περιοχές αλλά και παράλληλα η συνειδητοποίηση των αξιών που έχουν οι περιοχές αυτές για τον άνθρωπο, ήταν οι βασικοί παράγοντες που συνετέλεσαν στη διαμόρφωση των σύγχρονων αντιλήψεων για τη διαχείρισή τους **(σελ. 3)**.

Ένας μεγάλος δημιουργός απέχει από τα διοικητικά καθήκοντα **(σελ. 4)**.

Όλο και περισσότεροι υπερεθνικοί οργανισμοί, περιβαλλοντικές οργανώσεις αλλά και επιχειρήσεις υποστηρίζουν ότι η βιοποικιλότητα είναι δυνατόν να συνδέεται με θετικές περιβαλλοντικές, αλλά και κοινωνικές και οικονομικές επιδόσεις των επιχειρήσεων **(σελ. 5-7)**.

Πόσοι γνωρίζουμε τους κρυφούς συμβολισμούς των άθλων του Ηρακλή, τα αίτια των αγώνων του, τις ανάγκες και τις αγωνίες που ώθησαν τη φαντασία των Ελλήνων να γεννήσει μιας τέτοιας εμβέλειας μύθο, ο οποίος έμελλε να καταστήσει τον ήρωά του σύμβολο παγκόσμιο και διαχρονικό; **(σελ. 8-10)**.

Θέματα για τη διαχείριση των υδατικών πόρων στη λεκάνη του Στρυμόνα για τη μείωση των επιπτώσεων από τη γεωργία με τη χρήση σύγχρονων μεθόδων, παρουσιάστηκαν σε ημερίδα που διοργάνωσε το ΕΚΒΥ, στο πλαίσιο έργου LIFE που υλοποιεί στην περιοχή **(σελ. 11)**.

Το ΕΚΒΥ είχε την ευκαιρία να γνωρίσει από κοντά την πρόοδο που έχει κάνει η Βουλγαρία όσον αφορά την εναρμόνιση της νομοθεσίας της σε θέματα διατήρησης της φύσης, με βάση το κοινοτικό κεκτημένο, τον σχεδιασμό του Δικτύου NATURA 2000 στη χώρα και άλλων σχετικών θεμάτων, στο πλαίσιο της προετοιμασίας της χώρας για την είσοδό της στην Ευρωπαϊκή Ένωση **(σελ. 12)**.

Ενδιαφέρουσες εκδόσεις και ειδήσεις από όλον τον κόσμο **(σελ. 13-15)**.

Το πανόραμα των υγροτόπων της Αλβανίας αποτύπωσαν με καινοτόμες μεθόδους έλληνες και αλβανοί επιστήμονες **(σελ. 16)**.

Αλλαγές στις αντιλήψεις για τις προστατευόμενες περιοχές

Πριν από 40 χρόνια οι επικρατούσες, διεθνώς, αντιλήψεις, για τις προστατευόμενες περιοχές, και ειδικότερα για τα εθνικά πάρκα, συνοψίζονταν στα εξής: μεγαλειώδεις άγριες περιοχές που πρέπει να αφήνονται στη φυσική τους κατάσταση, να προστατεύονται εναντίον υποβαθμίσεων και να είναι διαθέσιμες μόνο για την απόλαυση των επισκεπτών. Με την πάροδο των ετών οι αντιλήψεις άλλαξαν. Μια ανάλυση των αλλαγών αυτών παρουσιάζει στον ακόλουθο πίνακα ο καθηγητής Andrian Phillips, σύμβουλος της Διεθνούς Οργάνωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN).

Φωτ. Αρχείο EKBV / Έγχρωμων

Θέμα	Παλιά οι προστατευόμενες περιοχές...	Σήμερα οι προστατευόμενες περιοχές...
Σκοποί	...αποσκοπούσαν κυρίως στη διατήρηση. ...κηρύσσονταν κυρίως για την προστασία της πανίδας και χλωρίδας και του τοπίου. ...υφίσταντο διαχείριση κυρίως για τη ρύθμιση των επισκέψεων. ...θεωρούνταν πρωτίστως πολύτιμες για την άγρια φύση τους. ... απλώς προστατεύονταν.	...αποσκοπούν και στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. ...κηρύσσονται συχνά και για άλλες αξίες (επιστημονική, οικονομική, πολιτιστική). ...θεωρούνται χώροι κατάλληλοι για την ανάπτυξη του τουρισμού ώστε να βοηθηθούν οι τοπικές κοινωνίες. ...θεωρούνται πολύτιμες για τη σημασία που έχει η λεγόμενη «άγρια φύση» για τον πολιτισμό. ... προστατεύονται αλλά και αποκαθίστανται.
Διοίκηση	...διοικούνταν από τις κεντρικές κρατικές υπηρεσίες.	...διοικούνται από πολλούς εταίρους.
Τοπικές κοινωνίες	...σχεδιάζονταν και υφίσταντο διαχείριση χωρίς τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών. ... κατά τη διαχείρισή τους αγνοούνταν οι ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.	...υφίστανται διαχείριση με τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών. ...κατά τη διαχείρισή τους λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.
Χωρική θεώρηση	...δημιουργούνταν η κάθε μια χωριστά. ...υφίσταντο διαχείριση ως «νησιά».	...οριοθετούνται και χωροθετούνται ως τμήμα ευρύτερων περιφερειακών, εθνικών και διεθνικών συστημάτων. ...αναπτύσσονται ως «δίκτυα» (αυστηρά προστατευόμενοι πυρήνες, ρυθμιστικές ζώνες, διάδρομοι).
Γενική γνώμη	...θεωρούνταν κυρίως ως εθνικό κεφάλαιο. ...θεωρούνταν μόνο ως εθνικής σημασίας και φροντίδας περιοχές.	...θεωρούνται επίσης και τοπικό κεφάλαιο. ...θεωρούνται επίσης ως διεθνούς σημασίας και φροντίδας.
Τεχνικές διαχείρισης	...υφίσταντο διαχείριση που αποσκοπούσε να λύσει επιμέρους προβλήματα σε βραχυπρόθεσμη προοπτική. ...υφίσταντο διαχείριση με τεχνοκρατικούς μόνο τρόπους.	...υφίστανται ολοκληρωμένη, προσαρμοστική διαχείριση, σε μακροπρόθεσμη προοπτική. ...υφίστανται διαχείριση και με πολιτική και ευαισθησία.
Δεξιότητες διαχείρισης	...υφίσταντο διαχείριση μόνο από εξειδικευμένους επιστήμονες περιορισμένων ειδικοτήτων.	...υφίστανται διαχείριση από ευρύτερες διεπιστημονικές ομάδες επιστημόνων καθώς και άτομα με ειδικές δεξιότητες. ...υπάρχει η τάση να αξιοποιείται περισσότερο η τοπική γνώση και πείρα.
Χρηματοδότηση	...αντλούσαν πιστώσεις μόνο από τους φόρους.	...αντλούν πιστώσεις από ποικίλες πηγές.

Οι δυνάμεις που επέφεραν αυτές τις αλλαγές είναι ποικίλες, ισχυρές και πολύπλοκες. Έχουν τη γένεσή τους στη βελτίωση των γνώσεων, στη βαθύτερη συνειδητοποίηση των κοινωνικών και πολιτιστικών όψεων της διαχείρισης, στην αυξανόμενη αναγνώριση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, σε πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις, στην πείρα και στην τεχνολογική πρόοδο.

Παρόλα αυτά, στην Ελλάδα οι προστατευόμενες περιοχές εξακολουθούν ακόμη να θεωρούνται ως πιθανά εμπόδια στην ανάπτυξη, διότι δεν είναι ευρέως γνωστές οι αλλαγές που έχουν επέλθει και έχουν υιοθετηθεί από το σύνολο των επιστημόνων και των αρμοδίων για τη διαχείριση κρατικών λειτουργιών.

Βάσω Τσιαούση

Ένας μεγάλος δημιουργός απέχει από τα διοικητικά καθήκοντα

Πριν από λίγους μήνες ο διαπρεπής ελβετός ορνιθολόγος και επίτιμος διδάκτωρ του Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του ΑΠΘ, κ. Luc Hoffmann, ανακοίνωσε την απόφασή του να παραιτηθεί από μέλος των διοικητικών συμβουλίων πολλών οργανισμών και ιδρυμάτων διατήρησης της φύσης. Η περιγραφή της προσφοράς του κ. Hoffmann από τα μέσα του περασμένου αιώνα έως σήμερα θα κάλυπτε πολλές δεκάδες σελίδες. Αναφέρουμε απλώς ότι είναι ο δημιουργός ή συνδημιουργός του Βιολογικού Σταθμού Tour du Valat, του Παγκόσμιου Ταμείου για τη Φύση (WWF), της Διεθνούς Οργάνωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) και της Διεθνούς Οργάνωσης για τους Υγροτόπους (Wetlands International).

Ο κ. Hoffmann έχει ταξιδέψει σε όλες τις ηπείρους κινητοποιώντας κυβερνήσεις και βοηθώντας περιβαλλοντικές οργανώσεις σε κάθε θέμα διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος. Ιδιαίτερη αγάπη έχει δείξει για την Ελλάδα. Έχει προωθήσει με πάμπολλους τρόπους την έρευνα και την προστασία της άγριας ορνιθοπανίδας αλλά και του φυσικού περιβάλλοντος γενικότερα. Σημαντικό μέρος του χρόνου του αφιέρωσε στην ίδρυση του ελληνικού γραφείου του Παγκόσμιου Ταμείου για τη Φύση και του ΕΚΒΥ (των οποίων ήταν μέλος των διοικητικών συμβουλίων) και της Εταιρείας Προστασίας Πρεσπών της οποίας προήδρευε. Θεωρούσε παιδιά του και τους τρεις

αυτούς οργανισμούς, τους ενίσχυε με τη σοφή του καθοδήγηση και οικονομικά.

Το ΕΚΒΥ και οι άλλοι δύο οργανισμοί, θεωρούν την παραίτηση του κ. Hoffmann τυπική υπό την έννοια ότι δεν θα παρίσταται στις συνεδριάσεις των διοικητικών συμβουλίων εξαιτίας της κόπωσης, που του προκαλούν τα ταξίδια. Στην ουσία άνθρωποι σαν τον Luc Hoffmann δεν παραιτούνται ποτέ. Το ενδιαφέρον του εξακολουθεί και οι συμβουλές του θα είναι πάντα πολύτιμες. Η βαθιά ευγνωμοσύνη μας προς τον κ. Hoffmann μπορεί να εκφραστεί, μόνο με την υπόσχεση ότι θα προσπαθήσουμε να συνεχίσουμε το έργο του.

Ο κ. Luc Hoffmann

Ψαράδες, Πρέσπα, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Σ. Μηλιώνης

Συγχαρητήρια στον κ. Θύμιο Παπαγιάννη για την εκλογή του

Δραστήριος και πολυγραφότατος ο κ. Θύμιος Παπαγιάννης εδώ και χρόνια αγωνίζεται για τη διατήρηση των υγροτόπων σε Μεσογειακό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η έως τώρα επιτυχής πορεία του στον χώρο συνεχίζεται καθώς το 2004 ανέλαβε τη θέση του Προέδρου της Εταιρείας Προστασίας Πρεσπών, όπου διαδέχθηκε τον κ. Luc Hoffmann (βλ. σχετικό άρθρο).

Ο κ. Παπαγιάννης έχει συμβάλει στην ίδρυση του ΕΚΒΥ. Επίσης, είναι ένας από τους ιδρυτές του Παγκόσμιου Ταμείου για τη Φύση-Ελλάς και Πρόεδρος του έως το 2004, ενώ αποτελεί πολύτιμο συνεργάτη της Συντονιστικής Μονάδας για την προστασία των Μεσογειακών υγροτόπων (MedWet) και του Γραφείου Ραμσάρ, με ιδιαίτερη συνεισφορά στην ανάδειξη της πολιτιστικής αξίας των υγροτόπων.

Το ΕΚΒΥ συγχαίρει θερμά τον κ. Παπαγιάννη και του εύχεται να συνεχίσει με κάθε επιτυχία το δύσκολο έργο του.

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Γ. Ρουσόπουλος

Διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας και Επιχειρήσεις

Το «πρασίνισμα» των επιχειρήσεων

Ένδειξη της κρισιμότητας των περιβαλλοντικών προβλημάτων αλλά και της ωρίμανσης των αιτημάτων της κοινωνίας για αειφόρο ανάπτυξη αποτελεί η εντεινόμενη τάση για «πρασίνισμα» (greening) των επιχειρήσεων, δηλαδή για λειτουργία των επιχειρήσεων συμβατή με τη διατήρηση του περιβάλλοντος. Οι στρατηγικές που υιοθετούν οι επιχειρήσεις ξεκινούν από την απλή τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας για τον έλεγχο π.χ. των εκπεμπόμενων ρύπων. Ως επόμενο βήμα, εξελίσσονται προς την υιοθέτηση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών κινδύνων και τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων. Τέλος, φθάνουν έως την υιοθέτηση μιας «ηθικής στάσης» προς το περιβάλλον και τον μετασχηματισμό του προτύπου με το οποίο η επιχείρηση δομεί τη σχέση της με το περιβάλλον και την κοινωνία στη βάση των αρχών της κοινωνικής ευθύνης και της αειφόρου ανάπτυξης.

Η διατήρηση της βιοποικιλότητας αποτελεί κεντρική παράμετρο της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη. Μακροπρόθεσμα, η υγεία των οικοσυστημάτων αποτελεί προϋπόθεση για υγιείς ανθρώπους, βιώσιμες επιχειρήσεις, σταθερές οικονομίες και άρα αειφόρο ανάπτυξη. Βεβαίως, οι επιχειρήσεις για να επιβιώσουν θα πρέπει να είναι κερδοφόρες. Ωστόσο, όλο και περισσότεροι υπερεθνικοί οργανισμοί, περιβαλλοντικές οργανώσεις αλλά και επιχειρήσεις υποστηρίζουν ότι η βιοποικιλότητα είναι δυνατόν να συνδέεται με θετικές περιβαλλοντικές, αλλά και κοινωνικές και οικονομικές επιδόσεις των επιχειρήσεων κι επιπλέον ότι η οικονομική απόδοση των επιχειρήσεων εξαρτάται από τις περιβαλλοντικές και

κοινωνικές επιδόσεις τους. Χωρίς αυτή η προσέγγιση να έχει εμπεδωθεί ευρέως, όλο και περισσότεροι οργανισμοί την υιοθετούν. Σχηματικά μάλιστα έχει προταθεί η στρατηγική των 3Ε (Environmental protection, Economic growth, social Equity) ή των 3 Ρ (Planet, Profits, People).

Η βιοποικιλότητα προσφέρει ωφέλειες στις επιχειρήσεις

Οι περισσότερες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν φυσικούς πόρους σε κάποιο στάδιο της λειτουργίας τους. Οι υπηρεσίες που παρέχει η βιοποικιλότητα στις επιχειρήσεις είναι πολλαπλές. Ως παράδειγμα:

- Οι υγρότοποι επιτελούν λειτουργίες, όπως η ανάσχεση πλημμυρών ή ο καθαρισμός του νερού.
- Έντομα εποίκονιάζουν αυξάνοντας την απόδοση φυτών που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες στη βιομηχανία.
- Τα γεωργικά οικοσυστήματα αλληλεπιδρούν θετικά με τα φυσικά οικοσυστήματα.
- Οι ιχθυοκαλλιέργειες ή οι δασικές εκμεταλλεύσεις ασκούνται εντός φυσικών οικοσυστημάτων.
- Η γενετική ποικιλότητα συμβάλλει στη δημιουργία φαρμάκων ή νέων ποικιλιών καλλιεργούμενων φυτών.

Η λειτουργία των επιχειρήσεων επιδρά στη βιοποικιλότητα με ποικίλους τρόπους. Ορισμένες επιχειρήσεις, όπως ιχθυοκαλλιέργειες ή επιχειρήσεις παραγωγής δασικών προϊόντων, διαχειρίζονται οικοσυστήματα. Η λειτουργία τους τελεί υπό περιβαλλοντική αδειοδότηση και πρέπει να διασφαλίζουν την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων λειτουργίας τους αλλά και να απολαμβάνουν κατ' ελάχιστο της ανοχής της κοινωνίας,

και ιδίως της τοπικής, στις περιοχές όπου λειτουργούν. Το ίδιο ισχύει για επιχειρήσεις ενέργειας ή εξόρυξης, οι οποίες διαχειρίζονται μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους, αλλά και για άλλες μεταταποιοητικές επιχειρήσεις.

Η επίδραση μιας επιχείρησης στη βιοποικιλότητα μπορεί να προέρχεται από τις πρώτες ύλες που χρησιμοποιεί οι οποίες π.χ. μπορεί να προέρχονται από είδη που υφίστανται υπερεκμετάλλευση.

Στον τομέα των υπηρεσιών, η επίδραση μπορεί να είναι έμμεση και να αφορά π.χ. την κατανάλωση ενέργειας η οποία επιφέρει κλιματικές αλλαγές ή τη χρήση νερού η οποία είναι δυνατό να γίνεται σε βάρος των οικοσυστημάτων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο μη αειφόρος τουρισμός.

Γιατί μια επιχείρηση να υιοθετήσει στρατηγικές για τη βιοποικιλότητα;

- Γιατί η βιοποικιλότητα παράγει ωφέλειες για τις επιχειρήσεις, όπως εξηγήθηκε νωρίτερα.
- Διότι η βιοποικιλότητα προστατεύεται από το διεθνές και εθνικό δίκαιο και η αδειοδότηση των επιχειρήσεων προϋποθέτει ότι οι επιχειρήσεις σέβονται και τηρούν την περιβαλλοντική νομοθεσία.
- Διότι, αν δεν ληφθεί υπόψη η βιοποικιλότητα, οι επιχειρήσεις κινδυνεύουν να υποστούν κυρώσεις όπως η επιβολή προστίμων ή η καταβολή αποζημιώσεων για περιβαλλοντικές ζημιές.
- Επειδή το επενδυτικό κοινό λαμβάνει υπόψη του, μεταξύ άλλων, και τις περιβαλλοντικές επιδόσεις των επιχειρήσεων θεωρώντας ότι η οικονομική επιτυχία επηρεάζεται από τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους.
- Γιατί οι τοπικές κοινωνίες, η επιστημονική κοινότητα, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις διαμορφώνουν θετικές ή αρνητικές σχέσεις με τις επιχειρήσεις αναλόγως των περιβαλλοντικών επιδόσεων των επιχειρήσεων.
- Επειδή οι αρνητικές συνέπειες στη βιοποικιλότητα δυσφημούν τις επιχειρήσεις ενώ οι θετικές επιδράσεις προάγουν την εικόνα τους και προσελκύουν τους ευαισθητοποιημένους καταναλωτές.
- Επειδή οι εργαζόμενοι, ιδίως όσοι έχουν υψηλή παιδεία, παρακινούνται θετικά όταν εργάζονται για επιχειρήσεις που προσφέρουν στο περιβάλλον και στην κοινωνία.

Τι είδους μπορεί να είναι οι δράσεις των επιχειρήσεων προς όφελος της φύσης και της βιοποικιλότητας;

Ο τύπος των δράσεων ποικίλλει ανάλογα με τον τύπο της επιχείρησης, το περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί αλλά και με τη στρατηγική που η επιχείρηση έχει υιοθετήσει. Οι δράσεις μπορεί κατά περίπτωση να περιλαμβάνουν:

Εκπόνηση εταιρικών σχεδίων δράσης προς όφελος της βιοποικιλότητας - Ενσωμάτωση των σχεδίων αυτών στο σύστημα

Δρακόλιμνη Τύμφης, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ

περιβαλλοντικής διαχείρισης της επιχείρησης. Ένα εταιρικό σχέδιο δράσης μπορεί να περιλαμβάνει προβλέψεις για διατήρηση των οικοσυστημάτων και ειδών, αειφορική χρήση των ανανεώσιμων φυσικών πόρων, δίκαιη (equitable) κατανομή των ωφελειών μέσω της ανάπτυξης αμοιβαία επωφελών σχέσεων με την τοπική κοινωνία, ενίσχυση των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, παρακολούθηση και αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και των επιπτώσεών τους, δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των δράσεων της επιχείρησης για τη φύση και τη βιοποικιλότητα και αναγνώριση νέων ευκαιριών για βελτίωση των σχετικών επιδόσεων.

Υποστήριξη δράσεων διατήρησης της φύσης μέσω χρηματοδότησης των δράσεων περιβαλλοντικών οργανώσεων ή επιστημονικών οργανισμών.

Συμμετοχή του προσωπικού των επιχειρήσεων σε δράσεις που ωφελούν τη φύση για τις οποίες δεν απαιτείται εξειδικευμένη γνώση (π.χ. φυτεύσεις, καταγραφές).

Αντισταθμιστικά μέτρα. Σε περιπτώσεις που η δραστηριότητα μιας επιχείρησης έχει δυσμενείς συνέπειες στο φυσικό περιβάλλον μιας περιοχής, όπως είναι η περίπτωση των μεταλλευτικών εταιριών, εξετάζονται αντισταθμιστικά μέτρα. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Υποστήριξη στην εκπόνηση σχεδίων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών στον ευρύτερο χώρο δραστηριοποίησης της επιχείρησης και εξεύρεση ή διάθεση πόρων για την εφαρμογή τους.
- Χρηματοδότηση έρευνας με σκοπό την παραγωγή ωφελειών σε επίπεδο χώρας που φιλοξενεί την επιχείρηση.
- Μέτρα αποζημίωσης, με την ενίσχυση της διατήρησης της βιοποικιλότητας σε μια γειτονική ή παρεμφερή από άποψη φύσης περιοχή.

Η λογική των αντισταθμιστικών μέτρων είναι αμφιλεγόμενη, καθώς τίθενται ερωτήματα για τον τρόπο υπολογισμού της αξίας της βιοποικιλότητας και για τη δυνατότητα «αντικατάστασης» της. Μερικοί, μάλιστα, υποστηρίζουν ότι η απώλεια οικοσυστημάτων και ειδών δεν είναι δυνατό να αντισταθμιστεί. Σε κάθε περίπτωση, κατά τον σχεδιασμό των αντισταθμιστικών μέτρων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η γνώμη των ενδιαφερόμενων, ώστε να διασφαλίζεται η ευρύτερη δυνατή συμφωνία ότι τα λαμβανόμενα μέτρα είναι επαρκή και αποδεκτά.

Αποκατάσταση χώρων που έχουν υποβαθμιστεί από τη λειτουργία της επιχείρησης και δεν χρησιμοποιούνται πλέον. Πολλές επιχειρήσεις, ιδίως στον κλάδο της εξόρυξης, εφαρμόζουν δράσεις αποκατάστασης των περιοχών τις οποίες απελευθερώνουν μετά τη χρήση, με αποτέλεσμα να έχει αποκτηθεί σχετική πείρα, ιδίως στην αποκατάσταση οικοσυστημάτων. Για την επιτυχή αποκατάσταση απαιτείται τόσο σχετική γνώση και πείρα όσο και η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών. Η συνεργασία των επιχειρήσεων με τοπικές αρχές και οικολογικές οργανώσεις, η χρηματοδότηση έρευνας για την αποκατάσταση, ή η εκπαίδευση του προσωπικού των επιχειρήσεων στην αποκατάσταση και διαχείριση οικοσυστημάτων είναι παραδείγματα επιμέρους ενεργειών που περιλαμβάνονται σε έργα αποκατάστασης.

Βιοποικιλότητα και οικονομία

Παράλληλα με τις δράσεις που αναλαμβάνουν επιχειρήσεις προς όφελος της φύσης και της βιοποικιλότητας, αντικείμενο μελέτης και προώθησης αποτελεί η οικονομική διάσταση της διατήρησης της βιοποικιλότητας με την έννοια:

(α) Επενδύσεων για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Κατά τις διασκέψεις των μελών της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα, έχει τονισθεί η ανάγκη να επενδυθούν πόροι για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και για τη συμμετοχή τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα σε αυτές τις επενδύσεις. Αρκετοί περιβαλλοντικοί οργανισμοί επανεξετάζουν την παραδοσιακή σχέση του περιβαλλοντικού χώρου με τον τραπεζικό τομέα, που αφορούσε κυρίως την καταγγελία προς τις τράπεζες για τις χρηματοδοτήσεις που δίνουν σε έργα με

περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Οι οργανισμοί αυτοί αναλαμβάνουν προσπάθειες να πείσουν τον τραπεζικό τομέα ότι η χρηματοδότηση έργων διατήρησης της βιοποικιλότητας είναι πράξη κοινωνικής ευθύνης και συμβάλλει στη θετική εικόνα των τραπεζικών οργανισμών. Ακόμη παραπέρα, αναζητούν καινοτόμες προσεγγίσεις για οικονομικά βιώσιμες επενδύσεις σε έργα για τη βιοποικιλότητα στα πλαίσια ευρύτερων προγραμμάτων, προϊόντων ή υπηρεσιών.

(β) Παροχής πράσινων ή οικολογικών υπηρεσιών. Η φύση, η βιοποικιλότητα, το τοπίο, είναι και οικονομικά αγαθά στον βαθμό που γεννούν ευκαιρίες για υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινωνίας π.χ. για οικοτουρισμό, τοπικά προϊόντα ή υγιεινή διατροφή. Διανοίγονται με τον τρόπο αυτό προοπτικές για τους διαχειριστές προστατευόμενων περιοχών ή τους αγρότες ώστε να δημιουργήσουν εισοδήματα από μια «επιχειρηματικότητα της υπαίθρου».

Βιβλιογραφία

- Drucker, G., J. Roberts and R. Walters. 2002. Biodiversity and the financial sector. A relationship with mutual advantages. ECNC. 72 pp.
- Earthwatch Europe, IUCN, WBCSD. 2002. Business and biodiversity: The handbook for corporate action. 56 pp.
- Earthwatch Europe. 2002. Business and biodiversity. A guide for UK-based companies operating internationally. A companion volume to the 'Business and biodiversity' series. 48 pp.
- Earthwatch Europe. 2002. Business and biodiversity. A UK business guide for understanding and integrating nature conservation and biodiversity into environmental management systems. 17 pp.
- Earthwatch Institute. 2000. Case studies in business and biodiversity. A companion volume to 'Business and biodiversity: a UK business guide for understanding and integrating nature conservation and biodiversity into environmental management systems'. 30 pp.
- Hounsell Steve. 1997. Biodiversity conservation - Making the link with business. Ontario Power Generation (OPG). 20 pp.
- Stone D., K. Ringwood, and F. Vorhies. 1997. Business and biodiversity: A guide for the private sector. 64 pp.
- Walters R. and L. B. Hoffmann (eds.). 1999. Globalisation, ecology and economy. Bridging worlds. Globus and ECNC. 276 pp.

Ευτυχία Αλεξανδρίδου

Σαμοθράκη, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Σ. Μηλιώνης

Οι αξίες και τα ιδεώδη ενός στεφανιού πλεγμένου από αγριελιά και η ανάγκη να εμποτίσουν ξανά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, αλλά και τη σύγχρονη καθημερινότητα, στάθηκε η αφορμή της έκθεσης «**Ηρακλής, ήρωας μέγιστος - ο ήρωας των Αγώνων, του Πολιτισμού και του Περιβάλλοντος**», την οποία οργάνωσε το **Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας**, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και της Γενικής Γραμματείας Ολυμπιακών Αγώνων, με την ευκαιρία της επαναφοράς των Αγώνων στην αρχαία κοιτίδα τους. Τις πύλες του Κέντρου ΓΑΙΑ, το οποίο θα φιλοξενεί την έκθεση ως τον Ιούνιο του 2005, άνοιξε στο κοινό ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κωστής Στεφανόπουλος στις 4-2-2004, παρουσία εκπροσώπων του Υπουργείου Πολιτισμού, πανεπιστημιακών, πολιτειακών παραγόντων, προσωπικοτήτων από τον χώρο των γραμμάτων και των τεχνών και δημοσιογράφων. Για τη δημιουργία της έκθεσης εργάστηκαν οι κ. Στέλιος Παπαδόπουλος, δρ. Εθνολόγος-Μουσειολόγος, κ. Πάνος Βαλαβάνης, Αν. καθηγητής Αρχαιολογίας Παν/μιου Αθηνών, κ. Ειρήνη Μ. Δημητριάδου, Αρχαιολόγος ΜΑ και κ. Δημήτρης Κίτσος, Ιστορικός ΜΑ.

Με πρωτότυπο, αρχιτεκτονικά και γραφιστικά, σχεδιασμό, εύληπτα και εμπειριστατωμένα κείμενα, μεταφρασμένα αποσπάσματα αρχαίων πηγών και πρωτότυπα έργα τέχνης, εμπνευσμένα από τον Ηρακλή και συγκεντρωμένα από μουσεία της Ελλάδας και του εξωτερικού, η έκθεση του Μουσείου Γουλανδρή στοχεύει σε μια σφαιρική προσέγγιση του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, μέσα από μια σύγχρονη θεώρηση και προβληματική. Για να πετύχει τον σκοπό της, γίνεται φορέας ενός διάσημου αρχαιοελληνικού μύθου, καταμεστού από υπέρτατα ιδανικά και μηνύματα διαχρονικής

αξίας. Επιλέγει έναν ήρωα με πολυσιδή προσωπικότητα, τον μυθικό ιδρυτή των Ολυμπιακών Αγώνων, τον υπερασπιστή του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Έναν ήρωα κυρίαρχο στην ελληνική μυθολογία, του οποίου η φήμη και η λατρεία ξεπέρασαν τα στενά, τοπικά γεωγραφικά όρια και απλώθηκαν γύρω από τη Μεσόγειο και ως την κεντρική Ευρώπη, ανάγοντάς τον σε οικουμενικό σύμβολο του ελληνικού πολιτισμού.

Ο Ηρακλής, ο γιος του Δία και της Αλκμήνης, ο ημίθεος που αγωνίσθηκε με όλες του τις δυνάμεις για το καλό της ανθρωπότητας και συγκρούστηκε με τέρατα φοβερά, κερδίζοντας επάξια την αθανασία, έχει αποθηκευτεί στις παιδικές μνήμες όλων μας ως πρότυπο μοναδικό. Όλοι ζηλέψαμε τη ρώμη του, εκστασιαστήκαμε με τα κατορθώματά του, θαυμάσαμε την ευρηματική του ευφυΐα, πανηγυρίσαμε την είσοδό του στον Όλυμπο και την αποθέωσή του. Πόσοι, όμως, από εμάς θυμόμαστε, ή καλύτερα, πόσοι γνωρίζουμε, τους κρυφούς συμβολισμούς των άθλων του, τα αίτια των αγώνων του, τις ανάγκες και τις αγωνίες που ώθησαν τη φαντασία των Ελλήνων να γεννήσει μιας τέτοιας εμβέλειας μύθο, ο οποίος έμελλε να καταστήσει τον ήρωά του σύμβολο παγκόσμιο και διαχρονικό;

Η έκθεση «Ηρακλής, ήρωας μέγιστος», επιλέγοντας τα κατάλληλα επικοινωνιακά και εκθεσιακά μέσα, επιχειρεί όχι απλώς να ανασκαλέψει τις μνήμες και να εμπλουτίσει τις γνώσεις μας. Αξιοποιώντας τις πιο πρόσφατες επιστημονικές θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί γύρω από τον μύθο του Ηρακλή, προκαλεί τον επισκέπτη της σε μια νέα γνωριμία με τον ήρωα των παιδικών του χρόνων. Η πρωτότυπη παρουσίαση των θεμάτων που σχετίζονται με τον πιο διάσημο αρχαιοελληνικό μύθο, η τεκμηρίωσή τους μέσα από ένα πλούσιο ιστορικό και αρχαιολογικό υλικό, αλλά και η βαθιά ερμηνευτική τους

προσέγγιση από μια σύγχρονη οπτική, βοηθούν τον επισκέπτη να αναλύσει τον μύθο στα επιμέρους στοιχεία που τον δομούν, προκειμένου να τον κατανοήσει, να τον αναγάγει στις ρίζες του, να παρακολουθήσει την πορεία του στον χρόνο, να τον αξιολογήσει σύμφωνα με τα δικά του κριτήρια, να τον συγκρίνει με τα δικά του βιώματα, να τον ανασυνθέσει στις πραγματικές του διαστάσεις και να τον αξιοποιήσει στην αναζήτηση της δικής του ταυτότητας.

Μέσα από τις πέντε ακέραιες και αυτοδύναμες θεματικές ενότητες που τη δομούν, η έκθεση ξεδιπλώνει σταδιακά τη ζωή και τα κατορθώματα του Ηρακλή, αναλύει την πολυδιάστατη προσωπικότητά του, φωτίζει τη σχέση του με το Ολυμπιακό ιδεώδες, αναδεικνύει την οικουμενικότητα της λατρείας του και εξαίρει τη διαχρονικότητά του. Μύθος και επιστημονική αλήθεια συνυφαίνονται για να συνθέσουν ένα συναρπαστικό παραμύθι, με συνεκτικό και γερά πλεγμένο σενάριο, ικανό να μεταφέρει την ουσιαστική γνώση, να προβληματίσει και να ευαισθητοποιήσει, να διδάξει συμπεριφορές, αξίες και ιδανικά, σε όποιον αφευθεί στη μαγεία του. Η αφήγηση κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον του κοινού, κεντρίζει την περιέργειά του, εξελίσσεται και εμπλουτίζεται διαρκώς, για να φωτίσει τα ίχνη των βημάτων του Ηρακλή στη μακραίωνη διαδρομή του, από την εποχή που γεννήθηκε στη μυθοπλαστική φαντασία του Έλληνα ως τη σύγχρονη πραγματικότητα. Ακολουθώντας, ένα προς ένα, τα χνάρια του Ηρακλή, ο επισκέπτης, εύκολα, αβίαστα και σταδιακά, ξεδιπλώνει τις πιο απόκρυφες πτυχές του μύθου του, για να οδηγηθεί στην ουσία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Στην πορεία ανακαλύπτει πως ο γενναίος και ακατάβλητος ήρωας δεν αποτελεί παρά την ενσάρκωση του αδιάκοπου αγώνα για επιβίωση, των φόβων, των προσδοκιών και των αντιλήψεων του λαού που τον δημιούργησε. Συνειδητοποιεί ότι στο πρόσωπό του αποκρυσταλλώνονται όλα τα χαρακτηριστικά και τα προσόντα μιας εποχής που πάλευε να επιβιώσει, αλλά και πάσχιζε να ολοκληρώσει μια δική της ταυτότητα. Αντιλαμβάνεται ότι στην πολυδιάστατη προσωπικότητά του, αναπροσαρμοσμένη στις ανάγκες κάθε εποχής, συγκεντρώνονται οι κατακτήσεις και οι αναζητήσεις όλων των μεταγενέστερων κοινωνιών, που χρησιμοποίησαν τον μύθο του ως μέσο για την καθιέρωση και την ανάδειξή τους. Κατανοεί, τελικά, ότι στη ζωή και τη δράση του, στον συνεχή εμπλουτισμό του μύθου του αποτυπώνονται τα σπουδαιότερα στοιχεία που συνθέτουν την εμβληματική κατατομή του ελληνικού πολιτισμού και σηματοδοτούν την πορεία του στον χρόνο. Αρχικά ήταν η αδυναμία και ο φόβος του προϊστορικού ανθρώπου να αντιμετωπίσει τις ανεξέλεγκτες δυνάμεις της φύσης, που ώθησαν τη φαντασία του να

γεννήσει έναν ρωμαλέο και ατρόμητο ήρωα, ένα ημίθεο στα δικά του ανθρώπινα μέτρα, έναν συμπαραστάτη στην διαρκή πάλη για επιβίωση. Ο Ηρακλής σκοτώνει με τα χέρια του το Λιοντάρι της Νεμέας για να σημάνει την έναρξη του γενναίου αγώνα του ανθρώπου να δαμάσει την άγρια φύση. Συλλαμβάνει τον Ερυμάνθιο Κάπρο και την Κερυνίτιδα Έλαφο, τα άλογα του Διομήδη και τα Βόδια του Τρισώματου Γηρυόνη για να δηλώσει την εξημέρωση των ζώων από τον νεολιθικό άνθρωπο και την ικανότητα εκμετάλλευσης των φυσικών πλουτοπαραγωγικών πηγών για την κάλυψη των καθημερινών του αναγκών. Σκοτώνει τη Λερναία Ύδρα, εξολοθρεύει τις Στυμφαλίδες Όρνιθες και καθαρίζει την Κόπρο του Αυγεία για να διατυμπανίσει τα σπουδαία εγγειοβελτιωτικά έργα της Μυκηναϊκής περιόδου και τη διαχείριση των υδάτινων πόρων. Φέρνει στην αρχαία Ολυμπία την ιερή ελιά, για να διακηρύξει την καλλιέργεια της γης και τη δημιουργία νέων κοινωνικοοικονομικών δομών.

Έχοντας λύσει τις βασικές βιοποριστικές του ανάγκες, ο Έλληνας αποζητά πια την πολιτιστική του ταυτότητα. Οι προσδοκίες, οι ελπίδες, οι αντιλήψεις και οι αναζητήσεις του ενσαρκώνονται και πάλι στο πρόσωπο του ήρωα-συμπαραστάτη του. Ο Ηρακλής πρέπει πλέον να καταξιωθεί και ως προσωπικότητα. Ξεκινά, έτσι, η εκπολιτιστική του δράση και η καθιέρωσή του ως πρότυπο, όχι μόνο ρώμης και γενναιότητας, αλλά ηθικών και κοινωνικών αξιών. Συγκρούεται με κακοποιά στοιχεία, όπως οι Κέκροπες και αποκαθιστά την ηθική τάξη. Κλέβει από τον Απόλλωνα τον δελφικό τρίποδα, συγκρούεται με τους ίδιους τους θεούς και επιβάλλει την κοινωνική τάξη. Γίνεται φορέας του πολιτισμού. Ορίζεται ιδρυτής των Ολυμπιακών Αγώνων και γίνεται πρότυπο αγωνιστικού πνεύματος και προστάτης των αθλητών. Καθιερώνει ως έπαθλό τους ένα στεφάνι αγριελιάς και διακηρύσσει στα πέρατα της γης υπέρτατες αξίες και ανώτερα ιδανικά. Επιλέγει τον δύσκολο δρόμο της Αρετής και υψώνεται σε πρότυπο ηθικής. Παλεύει για το καλό της ανθρωπότητας και γίνεται πρότυπο του απλού ανθρώπου, αλλά και του ηγεμόνα. Ανάγεται σε πρότυπο της εποχής που τον γέννησε, αλλά και όλων των μεταγενέστερων εποχών, που αναζητώντας τη δική τους ταυτότητα, του έδωσαν νέες ιδιότητες και προεκτάσεις, εμπλουτίζοντας τον μύθο του.

Το τέλος του Ηρακλή δεν θα μπορούσε παρά να είναι αντάξιο μιας ζωής γεμάτης θαυμαστές πράξεις και περιπέτειες. Η αμοιβή του η μεγαλύτερη που αξιώθηκε ποτέ θνητός. Ο Ηρακλής φοβάται τον θάνατο, αλλά αντιμετωπίζει τον φόβο του πρόσωπο με πρόσωπο. Περνά στον κόσμο των νεκρών, παλεύει με τον Κέρβερο, τον νικά και παίρνει τον δρόμο της θεοποίησης. Κλέβει τα χρυσά μήλα των Εσπερίδων και

κερδίζει επάξια την αιώνια νεότητα και αθανασία. Μπαίνει στο Πάνθεον και γίνεται αιώνιο και οικουμενικό σύμβολο του ελληνικού πολιτισμού, έμβλημα των αξιών και των ιδανικών του. Υψώνεται σε πρότυπο, όχι μόνο του λαού που τον δημιούργησε, αλλά και όλων των λαών που τον τίμησαν και τον λάτρεψαν στα ιερά τους, τον χρησιμοποίησαν στα νομίσματά τους για να διεκδικήσουν λίγη από την ισχύ του, τον απεικόνισαν στην τέχνη τους, τον ύμνησαν στην ποίησή τους, τον ενσωμάτωσαν στις διηγήσεις και τα παραμύθια τους, τον δίδαξαν στις σχολικές αίθουσες, τον πρόβαλαν στις οθόνες σύγχρονων κινηματογράφων, για να επιβεβαιώσουν τον επίλογο του μύθου του. Ενός μύθου που αναβιώνει στην έκθεση του Μουσείου Γουλανδρή, τεκμηριώνεται ιστορικά και προσεγγίζεται επιστημονικά, για να διδάξει πως η κατάκτηση σπουδαίων αγαθών απαιτεί γενναίες και επίπονες προσπάθειες, σεβασμό στη φύση, πραγματικό πολιτισμό, ολοκληρωμένες ταυτότητες, ανθρώπους που θα αγωνισθούν για ένα κλαδί άγριας ελιάς για να καταξιωθούν στις συνειδήσεις και στις μελλοντικές μνήμες ως πρότυπα.

Την έκθεση «Ηρακλής, ήρωας μέγιστος-ο ήρωας των Αγώνων, του Περιβάλλοντος και του Πολιτισμού» συνοδεύει και συμπληρώνει ένα πλούσιο, επιμελημένο και ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό υλικό, που στοχεύει να συμβάλλει στη διαμόρφωση συμπεριφορών και χαρακτήρων αντάξιων του Ηρακλή, ικανών να αναζητήσουν έναν σύγχρονο μύθο, «καθολικής αξίας που θα απαντά στις αγωνίες όλων των λαών της γης, θα εναρμονίζει όλους τους πολιτισμούς μεταξύ τους, με τη φύση, με τον κόσμο», όπως χαρακτηριστικά επισήμανε η κ. Νίκη Γουλανδρή, προλογίζοντας την έκθεση του Κέντρου Γαία.

Κατερίνα Μπόλη

Εκπαιδευτικά προγράμματα

Η έκθεση «Ηρακλής ήρωας μέγιστος, ήρωας των αγώνων, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος» απευθύνεται σε μαθητές προσχολικής ηλικίας, Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, οι οποίοι καλούνται να γνωρίσουν τις σύγχρονες θέσεις για τον μύθο του Ηρακλή. Τα «Έργα» και τις «Ημέρες» του ήρωα, την προσωπικότητά του, τη σχέση του με την καθιέρωση των Ολυμπιακών Αγώνων στην αρχαιότητα, την οικουμενικότητα αλλά και τη διαχρονικότητά του.

Την έκθεση συμπληρώνουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες και υλικό, όπως δανειστικό υλικό προετοιμασίας με διαφάνειες και συνοδευτικά κείμενα, κατάλληλα προσαρμοσμένα για κάθε ηλικία, προτάσεις για μια επίσκεψη στην έκθεση, προγράμματα, σεμινάρια για τους εκπαιδευτικούς που θέλουν να παρουσιάσουν οι ίδιοι στην ομάδα τους την έκθεση, φυλλάδια για μαθητές προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας, για μαθητές Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, εικονογραφημένες ιστορίες και παιχνίδια.

Παράλληλα, το εκπαιδευτικό υλικό που συνοδεύει την έκθεση στοχεύει να αποτελέσει ένα εργαλείο αξιοποίησης του μύθου του Ηρακλή και από ομάδες οι οποίες δεν θα έχουν τη δυνατότητα να επισκεφτούν την έκθεση ή όταν η έκθεση θα αποτελεί πλέον παρελθόν.

Οι σχολικές ομάδες γίνονται δεκτές στην έκθεση μόνο μετά από συνεννόηση. Οι εκπαιδευτικοί που επιθυμούν να δηλώσουν συμμετοχή στις επισκέψεις της έκθεσης θα πρέπει να τηλεφωνούν έγκαιρα ώστε να προγραμματίζουν την ημέρα και την ώρα της επίσκεψής τους. Τηλέφωνο για πληροφορίες και δηλώσεις συμμετοχής: 210-8015 870, καθημερινά, 9.00- 14.30, εκτός Σαββάτου και Κυριακής.

Συμβολή στην αειφορική διαχείριση των υδάτων του Στρυμόνα

Το ΕΚΒΥ και η Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Σερρών (ΔΕΒ Σερρών), διοργάνωσαν τον Φεβρουάριο ημερίδα με τίτλο «Συμβολή στην αειφορική διαχείριση των υδάτων του Στρυμόνα».

Καλαμώνες στην όχθη του Στρυμόνα, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Μ. Δαβής

Σκοπός της ημερίδας ήταν η ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας αλλά και των εμπλεκόμενων κοινωνικών ομάδων (γεωργοί, ξενοδόχοι, ψαράδες, κλπ.) για το έργο «**Διαχείριση των υδατικών πόρων στη λεκάνη του Στρυμόνα για τη μείωση των επιπτώσεων από τη γεωργία με τη χρήση σύγχρονων μεθόδων**», που υλοποιείται στην περιοχή με σκοπό τη διατήρηση της οικολογικής αξίας της περιοχής και την αειφορική ανάπτυξή της.

Ανάδοχος του έργου είναι το ΕΚΒΥ και εταίροι είναι η Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων Ν.Α. Σερρών (ΔΕΒ Σερρών), η Αναπτυξιακή Εταιρεία Σερρών (ΑΝΕΣΕΡ) και ο Σύνδεσμος Προστασίας & Ανάδειξης Περιοχής Λίμνης Κερκίνης (ΣΠΑΛΚ). Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μέσου LIFE-Περιβάλλον, υπαγόμενο στη θεματική ενότητα «Διαχείριση υδάτων σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το ΕΚΒΥ, τη ΔΕΒ Σερρών, την ΑΝΕΣΕΡ και τον ΣΠΑΛΚ.

Οι ειδικοί σκοποί του έργου, η μεθοδολογική προσέγγιση για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων στα υδάτινα οικοσυστήματα της λεκάνης του Στρυμόνα από την άσκηση της γεωργίας καθώς και ο ρόλος των σύγχρονων επιστημονικών μεθόδων στη διαχείριση των υδάτων, παρουσιάστηκαν από εκπροσώπους του ΕΚΒΥ και των εταίρων του έργου.

Την ημερίδα παρακολούθησαν πολλοί εκπρόσωποι των εμπλεκόμενων κοινωνικών ομάδων γεγονός που δείχνει τη σοβαρότητα των προβλημάτων που καλείται να αντιμετωπίσει το έργο. Ιδιαίτερα ενθαρρυντικό ήταν το γεγονός, το οποίο φάνηκε μέσα από την παρουσίαση του Διευθυντή της ΔΕΒ Σερρών κ. Γεώργιο Μπαρτζούδη, ότι τα σύγχρονα εργαλεία που προτείνονται από το έργο και αναμένεται, να χρησιμοποιηθούν από τη ΔΕΒ θα συμβάλλουν τα μέγιστα στην ορθολογική διαχείριση των υδάτων στη λεκάνη στο επίπεδο της καθημερινής πρακτικής.

Από τις τοποθετήσεις των εμπλεκόμενων κοινωνικών ομάδων και των φορέων της τοπικής κοινωνίας (δημάρχων, προϊσταμένων Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων, νομαρχιακών εκπροσώπων) φάνηκαν, επίσης, οι ειδικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο κάθε φορέας στη διαχείριση του νερού.

Η υλοποίηση του έργου και η εφαρμογή των αποτελεσμάτων του αναμένεται να αποτελέσει πρόκληση τόσο για τον ανάδοχο όσο και για τις εθνικές και τοπικές αρχές, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα του έργου εξειδικεύονται σε επίπεδο Δήμου ή περιοχής αρμοδιότητας Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων.

Χρυσούλα Λιόντα

Εναρκτήρια συνάντηση του έργου ALWET στην Αλβανία

Στις 14 Απριλίου 2004, πραγματοποιήθηκε η εναρκτήρια συνάντηση εργασίας του τριετούς έργου ALWET «Ανάπτυξη επιχειρησιακής δυνατότητας για τη διατήρηση των υγροτόπων στην Αλβανία». Το έργο εντάσσεται στο χρηματοδοτικό πλαίσιο LIFE Τρίτες Χώρες και υλοποιείται από το Περιβαλλοντικό Κέντρο Διοίκησης και Τεχνολογίας της Αλβανίας (ECAT Τίρανα) και το ΕΚΒΥ. Η συνάντηση, που έλαβε τη μορφή ημερίδας ανοιχτής στο κοινό, διοργανώθηκε με επιτυχία στο Υπουργείο Περιβάλλοντος της Αλβανίας στα Τίρανα.

Ο Υπουργός Περιβάλλοντος της Αλβανίας κ. Ethem Ruka χαιρέτισε την εναρκτήρια συνάντηση του ALWET και έκανε μια ενδιαφέρουσα τοποθέτηση σε θέματα υποβάθμισης των υγροτόπων. Τόνισε ιδιαίτερα την ανάγκη να υιοθετηθεί μια εθνική στρατηγική για τη διατήρηση και διαχείριση των υγροτόπων και ενθάρρυνε τη συμμετοχή όλων των σχετικών φορέων της Αλβανίας στο πρόγραμμα ALWET. Κατά τη συνάντηση παρουσιάστηκε στον υπουργό η έκδοση «Απογραφή των υγροτόπων της Αλβανίας» και ο χάρτης των υγροτόπων της Αλβανίας, αποτελέσματα προηγούμενης συνεργασίας του ΕΚΒΥ με το ECAT. Η παρουσία του υπουργού στη συνάντηση έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στο γεγονός και δημοσιοποιήθηκε εκτενώς από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης της Αλβανίας.

Στη συνάντηση συμμετείχαν εκπρόσωποι υπουργείων, επιστημονικών ινστιτούτων, δημόσιων οργανισμών και μη κρατικών περιβαλλοντικών οργανώσεων της Αλβανίας. Το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή στο πρόγραμμα κατάρτισης που θα διεξαχθεί το επόμενο έτος σε Ελλάδα και Αλβανία ήταν μεγάλο. Κύρια αντικείμενα της κατάρτισης θα είναι η απογραφή και η χαρτογράφηση των υγροτόπων καθώς και η διαχείριση δεδομένων με τη χρήση Γεωγραφικών Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΠΣ) και ειδικών εφαρμογών βάσεων δεδομένων.

Το ΕΚΒΥ είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού πακέτου και για την κατάρτιση των Αλβανών επιστημόνων στα ανωτέρω αντικείμενα. Κατά την εναρκτήρια συνάντηση οι εκπρόσωποι του ΕΚΒΥ κ. Ελένη Φυτώκα και κ. Λένα Χατζηιορδάνου παρουσίασαν το αντικείμενο της κατάρτισης του έργου ALWET, καθώς και τη μέθοδο που θα ακολουθηθεί για την ανάλυση των αναγκών κατάρτισης, τον σχεδιασμό και την εκπόνηση του εκπαιδευτικού πακέτου.

Κατά τη συνάντηση παρουσιάστηκαν επίσης τα ολοκληρωμένα αλλά και τα τρέχοντα έργα MedWet στην Αλβανία, ενώ τονίστηκε ιδιαίτερα η σημασία της εφαρμογής της σύγχρονης δορυφορικής τεχνολογίας και των ΓΠΣ στην απογραφή και διαχείριση των υγροτόπων.

Λένα Χατζηιορδάνου

Εναρκτήρια συνάντηση ALWET. Δεξιά, η Ελένη Φυτώκα από το ΕΚΒΥ, δίπλα η διευθύντρια του ECAT Marietta Mima και στο κέντρο ο Υπουργός Περιβάλλοντος της Αλβανίας Ethem Ruka, φωτ. Λένα Χατζηιορδάνου

Η ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ προετοιμάζεται για την είσοδο στην ΕΕ το 2007...

...εναρμονίζει τη νομοθεσία της σε θέματα διατήρησης της φύσης, με βάση το κοινοτικό κεκτημένο, ενημερώνει τις υπηρεσίες της και τις μη κρατικές οργανώσεις, σχεδιάζει το Δίκτυο NATURA 2000 στη χώρα και υλοποιεί έργα για τη διατήρηση του φυσικού της πλούτου.

Το ΕΚΒΥ είχε την ευκαιρία να γνωρίσει από κοντά την πρόοδο που έχει κάνει η Βουλγαρία στα θέματα αυτά, καθώς μετείχε σε δύο σεμινάρια που οργάνωσε η αρμόδια για τη διεύρυνση Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον Μάρτιο και τον Απρίλιο του 2004.

Τα σεμινάρια είχαν ως θέμα το Δίκτυο NATURA 2000, το πρώτο, και τη βιοποικιλότητα στη διαδικασία της εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων το δεύτερο. Στόχευαν στην ενημέρωση των στελεχών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Υδάτων, του Υπουργείου Ανάπτυξης και Δημοσίων Έργων, των περιφερειακών περιβαλλοντικών υπηρεσιών και των μη κρατικών οργανώσεων. Οι ομιλητές προέρχονταν από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μετέφεραν την αντίστοιχη εμπειρία και τεχνογνωσία. Η εκπρόσωπος του ΕΚΒΥ στο πρώτο σεμινάριο μετέφερε την πείρα και την τεχνογνωσία της Ελλάδας σε ό,τι αφορά το Δίκτυο NATURA 2000 και την υλοποίηση έργων διατήρησης της φύσης σε προστατευόμενες περιοχές. Στο δεύτερο σεμινάριο, επισήμανε τις υποχρεώσεις που απορρέουν από διεθνείς συμβάσεις όπως οι Συμβάσεις Ραμσάρ, Βέρνης και Βόννης.

Με την ευκαιρία της συνεργασίας αυτής, αναγνωρίστηκαν θέματα κοινού ενδιαφέροντος με τη γείτονα χώρα και τονίστηκε για μια ακόμη φορά ότι τα σύνορα Ελλάδας-Βουλγαρίας παρέχουν το πεδίο για στενότερη συνεργασία στις προσπάθειες διατήρησης της κοινής φυσικής κληρονομιάς.

Βάσω Τσιαούση

Το φυτικό κεφάλαιο της Ευρώπης

Το κείμενο περιλαμβάνει θέματα όπως: τεκμηρίωση της ανάγκης διατήρησης της ποικιλότητας των φυτών, αιφορική χρήση της ποικιλότητας των φυτών, προώθηση της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης έναντι της ποικιλότητας των φυτών, δημιουργίας υποδομών. Στον πρόλογο της ελληνικής έκδοσης, ο ομότιμος καθηγητής κ. Σπύρος Ντάφης, μεταξύ άλλων αναφέρει ότι «η έκδοση της στρατηγικής θα υποστηρίξει τις τρέχουσες προσπάθειες σε εθνικό επίπεδο για τη διατήρηση των αυτοφυών ειδών και των ενδιαιτημάτων τους λαμβάνοντας υπόψη τις οικολογικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες της χώρας μας». Πράγματι, όλα τα στρατηγικής φύσης κείμενα για τους ανανεώσιμους φυσικούς πόρους είναι χρήσιμα παρέχοντας ολοκληρωμένη εικόνα των προβλημάτων και τεκμηριώνοντας προτεραιότητες δράσεων. Επίσης τέτοια κείμενα είναι πολύ χρήσιμα για σκοπούς καθαρώς εκπαιδευτικούς πράγμα που κατεξοχήν ισχύει για την προκειμένη εξαιρετικά επιμελημένη και καλαίσθητη εικονογραφημένη έκδοση 40 σελίδων. Η πρωτοβουλία της κ. Παπαστεργιάδου, μέλος της Καθοδηγητικής Επιτροπής της PLANTA EUROPA, πέτυχε απόλυτα.

Το σύνθημα της Στρατηγικής είναι «Ας σώσουμε τα φυτά της Ευρώπης». Γιατί όμως πρέπει να τα σώσουμε; Η απάντηση στο ελληνικό κείμενο αφήνεται να δοθεί από τον Νικηφόρο Βρεττάκο: «Θα μου 'φτανε μόνο ένα λουλουδί να μαντέψω ότι κάποιος ήλιος υπάρχει ψηλά στο στερέωμα».

Π.Α. Γεράκης

Η «Ευρωπαϊκή Στρατηγική Διατήρησης των Φυτών» εκδόθηκε στην αγγλική γλώσσα το 2002 από το Δίκτυο PLANTA EUROPA και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Με πρωτοβουλία της κ. Εύας Παπαστεργιάδου, πρώην στελέχους του ΕΚΒΥ και νυν λέκτορα του Τμήματος Βιολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών, η Στρατηγική μεταφράστηκε στα ελληνικά και εκδόθηκε τον Ιανουάριο του 2004, με τη στήριξη του ΥΠΕΧΩΔΕ και της Επιτροπής ΦΥΣΗ 2000. Την έκδοση μπορεί κανείς να προμηθευθεί δωρεάν από τη Γραμματεία της Επιτροπής ΦΥΣΗ 2000 (Βίλα Καζούλη, Κηφισίας και Γρ. Λαμπράκη 1, 14561 Κηφισιά, τηλ. 210 6236612).

Το Βελανιδόδασος Ξηρόμερου

Ένας πλήρης οικοτουριστικός οδηγός που εκδόθηκε πρόσφατα για το μοναδικό στην Ελλάδα δάσος ήμερης βελανιδιάς του είδους *Quercus ithaburensis subsp. macrolepis*, στις νότιες υπώρειες των Ακαρνανικών βουνών και πολύ κοντά στην πόλη του Αγρινίου, υπήρξε το αποτέ-

λεγμα της προκαταρκτικής έρευνας, ερμηνείας και οικολογικής αξιολόγησης του Βελανιδοδάσους στο Ξηρόμερο Αιτωλοακαρνανίας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από το Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Βιοποικιλότητα, ανάδειξη και προστασία

του Βελανιδοδάσους Ξηρόμερου», το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ - Πρόγραμμα ΕΤΕΡΠΣ «Προστασία Περιβάλλοντος και Βιώσιμη Ανάπτυξη». Με την υπογραφή μιας άρτιας επιστημονικής ομάδας εργασίας, την ουσιαστική συμβολή σπουδαστών και τη συνεργασία του Συλλόγου Φίλων της Βελανιδιάς και Περιβάλλοντος «Αμαδρυάδα», η ιδιαίτερα επιμελημένη έκδοση στοχεύει να συμβάλει στην ανάδειξη, προστασία και σωστή διαχείριση της περιοχής. Αξιοποιώντας με τον βέλτιστο τρόπο τα αποτελέσματα της προκαταρκτικής έρευνας του πανεπιστημίου, προβάλλοντας τις ιδιαιτερότητες και τη σπουδαιότητα του Βελανιδοδάσους, αλλά και την πολιτιστική και αισθητική αξία της περιοχής, ο οικοτουριστικός οδηγός για το Βελανιδόδασος Ξηρόμερου αποτελεί ένα εύχρηστο εγχειρίδιο, ικανό και ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει τόσο την τοπική κοινωνία, όσο και τους επισκέπτες της περιοχής.

Κατερίνα Μπόλη

ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ TOUR DU VALAT:**Απολογισμός ενός πλούσιου έργου
για τους Μεσογειακούς υγροτόπους**

Έκδοση με τον απολογισμό του έτους 2003 κυκλοφόρησε ο Βιολογικός Σταθμός Tour du Valat. Ο Σταθμός γιορτάζει εφέτος 50 χρόνια λειτουργίας. Πρόκειται για ερευνητικό κέντρο που εργάζεται για τη διατήρηση των Μεσογειακών υγροτόπων, με έδρα τον υγρότοπο της Camargue, στη Νότιο Γαλλία. Η αποστολή του Tour du Valat είναι να σταματήσει την απώλεια και υποβάθμιση των Μεσογειακών υγροτόπων και των φυσικών τους πόρων, να τους αποκαταστήσει και να προάγει τη συνετή χρήση τους.

Με τα λόγια του ιδρυτή του, Δρ. Luc Hoffmann: «Ξεκινήσαμε ως νέοι ερευνητές, γοητευμένοι από τη φύση, υποκίπτοντας στην ομορφιά και τα μυστικά της Camargue, με την επιθυμία να μελετήσουμε αυτή την περιοχή σε μεγαλύτερο βάθος. Θέλαμε να υπεισέλθουμε σε ό,τι τώρα είναι γνωστό ως βιοποικιλότητα. Γρήγορα συνειδητοποιήσαμε ότι ακόμη και σε προστατευόμενες περιοχές, η φύση δεν εξελίσσεται αποκλειστικά σύμφωνα με τους δικούς της νόμους, αλλά υπόκειται στις επιδράσεις της ανθρώπινης παρουσίας... Αν όμως δεν θέλουμε να καταστρέψουμε την ίδια τη βάση της ύπαρξής μας, η ανάπτυξη πρέπει να γίνεται σε αρμονία με τη φύση. ... Από το 1960, προσανατολίσαμε το πρόγραμμά μας στην αναζήτηση της αρμονίας μεταξύ του ανθρώπου και της φύσης».

Σήμερα, ο Σταθμός απασχολεί περισσότερους από 60 ανθρώπους οι οποίοι εργάζονται για την υλοποίηση των προγραμμάτων του Σταθμού και για τη διαχείριση του υγροτόπου της Camargue.

Το πρόγραμμα του Σταθμού το έτος 2003 περιέλαβε ερευνητικά έργα για τα Μεσογειακά έλη, τους Μεσογειακούς καλαμώνες, τη σχέση γεωργίας και διατήρησης της φύσης, τις Μεσογειακές λιμνοθάλασσες. Επίσης, ερευνητικά έργα για την οικολογία και διατήρηση ειδών πανίδας. Στο δεύτερο σκέλος του προγράμματος, αυτό που αφορά έργα διατήρησης υγροτόπων, περιλήφθηκαν έργα για την κατάρτιση, την παροχή τεχνογνωσίας, τον σχεδιασμό διαχείρισης υγροτόπων, τις κοινωνικο-οικονομικές διαστάσεις της διατήρησης των υγροτόπων και έργα προώθησης μέτρων πολιτικής για τους υγροτόπους.

Μακρόχρονοι δεσμοί συνεργασίας συνδέουν τον σταθμό Tour du Valat και το ΕΚΒΥ από την ίδρυση του δεύτερου, το 1991. Οι δύο οργανισμοί μετέχουν, ως Μεσογειακά υγροτοπικά κέντρα, στην Ομάδα MedWet που λειτουργεί υπό την αιγίδα της Σύμβασης Ραμσάρ για τους υγροτόπους κι αναπτύσσουν κοινές πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη και εφαρμογή μεθόδων κι εργαλείων προς όφελος της διατήρησης των Μεσογειακών υγροτόπων.

Ευχόμαστε στο αδελφό ίδρυμα καλή δύναμη ώστε να συνεχίσει τη μεγάλη του προσφορά και στα επόμενα 50 χρόνια.

Ευτυχία Αλεξανδρίδου

Βασικές μορφές τέχνης, όπως η ζωγραφική, η φωτογραφία, εικαστικές εγκαταστάσεις, video και μηχανικά μοντέλα, χρησιμοποιούνται για μια εικαστική απεικόνιση της ρύπανσης των ακτών από λύματα και πετρελαιοκηλίδες, της διάβρωσης και της υποβάθμισής τους, δηλαδή του περιβαλλοντικού προβλήματος των παράκτιων περιοχών στην **έκθεση COAST**. Η έκθεση έρχεται από τη Σκωτία και είναι δημιούργημα του καθηγητή Φυσικής του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου Clive Greated, της ζωγράφου Marianne Greated και του φωτογράφου Peter Dyffy. Η έκθεση χρηματοδοτήθηκε από το Ερευνητικό Συμβούλιο Φυσικών Επιστημών της Βρετανίας και επιχειρεί, χρησιμοποιώντας τη σύγχρονη τέχνη, να προβληματίσει το κοινό και να προσελκύσει την προσοχή του στα πολύτιμα οικοσυστήματα των παράκτιων περιοχών.

Το Βρετανικό Συμβούλιο, σε συνεργασία με το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης και την Πανελλήνια Ένωση Εκπαιδευτικών για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, φιλοξένησε την έκθεση στη Θεσσαλονίκη, από 6 έως 26 Μαΐου, ενώ στην Αθήνα, η έκθεση θα παρουσιασθεί από 3 έως 24 Ιουνίου στο Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας στην Κηφισιά.

Από 15-20 Απριλίου 2004 στα Ιωάννινα και στο Μπουραζάνι, το Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, διοργάνωσε το **13ο Διεθνές Συνέδριο για την Έρευνα της Ευρωπαϊκής Βλάστησης** (European Vegetation Survey). Στο συνέδριο αναπτύχθηκαν θέματα προστασίας και διαχείρισης περιβάλλοντος, οικολογίας και διαχείρισης των φυλλοβόλων δασών στην Ευρώπη, της ανθρώπινης επίδρασης στα δασικά οικοσυστήματα, βάσεων δεδομένων για τα φυσικά οικοσυστήματα σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και συντονισμού των επιστημόνων για την έρευνα της οικολογίας της ευρωπαϊκής βλάστησης. Συμμετείχαν ειδικοί επιστήμονες από 18 χώρες της Βαλκανικής και της Ευρώπης, καθώς επίσης και από την Αμερική και την Ιαπωνία.

Λιμνοθάλασσα Γιάλοβα της Πύλου, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Έγχρωμον

«**Το Σχολείο της Λίμνης**» είναι ο τίτλος του σεμιναρίου κατάρτισης για τη διαχείριση υδροτοπικών προστατευόμενων περιοχών, που διοργανώνει στην Κερκίνη 7-13 Ιουνίου το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς της Κερκίνης. Με τη χρήση θεωρητικών εισηγήσεων και εστιασμένων συζητήσεων, ασκήσεων στο πεδίο και ασκήσεων σε ομάδες, θα αναλυθούν θεματικές ενότητες, όπως η οικονομική βιωσιμότητα των προστατευόμενων περιοχών και των φορέων διαχείρισης, το θεσμικό πλαίσιο και η αξιοποίησή του για την αποτελεσματική διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, η ενημέρωση, η συμμετοχή και η συναίνεση της τοπικής κοινωνίας, ειδικά θέματα διαχείρισης, όπως η σύνταξη σχεδίου διαχείρισης, η σύνταξη και εφαρμογή σχεδίου παρακολούθησης, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση δράσεων για την επόπτευση και φύλαξη, για την ενεργό διαχείριση, για την ερμηνεία και ανάδειξη των περιοχών. Το σεμινάριο απευθύνεται στο ανθρώπινο δυναμικό που απαρτίζει ή συνεργάζεται με τους φορείς διαχείρισης, αλλά και σε στελέχη των τοπικών κοινωνιών που συμμετέχουν στη διαχείριση μιας προστατευόμενης περιοχής. Για περισσότερες πληροφορίες: WWF-Ελλάς, κ. Ελένη Σβορώνου, e.svoronou@wwf.gr, τηλ. 210 3314893.

Λίμνη Κερκίνη, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Γ. Χανδρινός

Εξορυκτικές επιχειρήσεις και περιβαλλοντική ευαισθησία

Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον είναι εγγενείς σε κάθε εξορυκτική δραστηριότητα. Η αποκατάσταση του περιβάλλοντος είναι δαπανηρή και πολλές εξορυκτικές επιχειρήσεις την αποφεύγουν παρά τις επιταγές των σχετικών νόμων. Κάπου κάπου, όμως, από τις ίδιες επιχειρήσεις έρχονται θετικά μηνύματα. Για παράδειγμα, πρόσφατα το Διεθνές Συμβούλιο Ορυχείων και Μεταλλείων (International Council on Mining and Metals, ICMM) στο οποίο μετέχουν 15 από τις μεγαλύτερες εξορυκτικές επιχειρήσεις του κόσμου αποφάσισε ότι στο εξής τα μέλη του δεν θα αναπτύσσουν δραστηριότητες σε περιοχές παγκόσμιες φυσικής κληρονομιάς και ότι θα λαμβάνουν περισσότερα μέτρα για να προλαμβάνονται και να αποκαθίστανται οι ζημιές.

Ας ελπίσουμε ότι η απόφαση αυτή του Διεθνούς Συμβουλίου θα επηρεάσει όλες τις εξορυκτικές επιχειρήσεις που δρουν στην Ελλάδα και ότι αυτές θα κατανοήσουν ότι χωρίς μια στοιχειωδώς σωστή περιβαλλοντική εικόνα δεν έχουν μακροπρόθεσμο μέλλον. Τα όρια ανοχής κράτους και πολιτών είναι περιορισμένα. Η πιστή τήρηση των περιβαλλοντικών όρων δεν εμποδίζει αλλά συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη.

Αστυνομία Περιβάλλοντος στην Ισπανία και την Ελλάδα

Η είσοδος της Ισπανίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1986 είχε ως αποτέλεσμα την ένταξή της σε μια κοινή και συνάμα ποικίλη περιβαλλοντική περιοχή. Το 1989 η Γενική Διεύθυνση της Πολιτοφυλακής δημιούργησε την πρώτη ομάδα περιβάλλοντος, την Ταξιαρχία Περιβάλλοντος, όπως ονομάστηκε, αποστολή της οποίας είναι η παροχή στήριξης στην Αυτόνομη Διοίκηση της Καταλωνίας και στις αρμόδιες υπηρεσίες σε θέματα περιβάλλοντος. Αργότερα η Ταξιαρχία Περιβάλλοντος, με την αναδιάρθρωση της Αυτόνομης Αστυνομικής Δύναμης, εντάχθηκε σε αυτήν και ασχολείται με τις αυξανόμενες ανάγκες ελέγχου και προστασίας περιβάλλοντος. Για να μπορέσει να εργασθεί πιο αποτελεσματικά, χωρίστηκε σε δύο υπηρεσίες, οι οποίες ανήκουν στην κεντρική υπηρεσία της Αστυνομίας Περιβάλλοντος. Πλαισιωμένες με ειδικούς επιστήμονες, η μια ασχολείται με το βιομηχανικό και αστικό περιβάλλον (ρύπανση του εδάφους, των υδάτων, της ατμόσφαιρας, ηχορύπανση, στερεά και υγρά απόβλητα) και η άλλη με το φυσικό περιβάλλον (προστασία των ειδών χλωρίδας και πανίδας, διατήρηση οικοσυστημάτων και τοπίου, εξόρυξη ορυκτών και μεταλλευμάτων, δασικές πυρκαγιές, παράνομη θήρα και αλιεία, εμπορία και μεταφορά προστατευόμενων ειδών, χρήσεις γης κ.λπ.).

«Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος» έχει θεσμοθετήσει, όμως, και η Ελληνική Πολιτεία για να ελέγχει κάθε παράνομη δραστηριότητα που μπορεί να έχει δυσμενείς συνέπειες στο περιβάλλον. Η νέα υπηρεσία λειτουργεί στην Αττική και στη Θεσσαλονίκη, αλλά οι αρμοδιότητές της καλύπτουν όλη την επικράτεια. Σε αυτές περιλαμβάνονται η προστασία του περιβάλλοντος από τις καταστροφές του δασικού πλούτου, τις καταπατήσεις δημόσιων εκτάσεων, τις παράνομες κατατμήσεις γης, τις αυθαίρετες κατασκευές, τις παράνομες επεμβάσεις στα ρέματα, στον αιγιαλό και στη ζώνη της παραλίας.

Ο πλούτος των υγροτόπων της Αλβανίας

Η Αλβανία, αν και μικρή σε έκταση χώρα, χαρακτηρίζεται από πολύ μεγάλη κλιματική και τοπογραφική ποικιλία η οποία συντελεί στη δημιουργία μεγάλης ποικιλότητας οικοσυστημάτων και τοπιών. Φιλοξενεί πολλούς υγροτόπους, μεγάλο ποσοστό των οποίων βρίσκεται σε καλή κατάσταση σε σύγκριση με ό,τι συμβαίνει σε άλλες χώρες της Μεσογείου. Η πλήρης, όμως, εικόνα του υγροτοπικού πλούτου της χώρας δεν ήταν γνωστή παρόλο που διάφοροι αλβανοί και ξένοι επιστήμονες είχαν εκπονήσει ερευνητικές εργασίες στους μεγαλύτερους και πιο εύκολα προσβάσιμους υγροτόπους.

Το αλβανικό κράτος δείχνει αυξανόμενο ενδιαφέρον για τη διατήρηση των υγροτόπων του. Έχει υπογράψει καίριες διεθνείς συμβάσεις (π.χ. Σύμβαση Ραμσάρ), μετέχει στη διακρατική Πρωτοβουλία για τους Μεσογειακούς Υγροτόπους και προωθεί δράσεις διατήρησης σε συνεργασία με ξένους οργανισμούς και ιδρύματα. Μία από τις πιο πρόσφατες δράσεις είναι το έργο «Απογραφή των Υγροτόπων της Αλβανίας» που άρχισε το 2001 και ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2003. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ στο πλαίσιο της εφαρμογής του Διμερούς Προγράμματος Αναπτυξιακής Βοήθειας σχετικά με το περιβάλλον και σε συμφωνία με τα κριτήρια της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας του ΟΟΣΑ. Υλοποιήθηκε από το Περιβαλλοντικό Κέντρο Διοίκησης και Τεχνολογίας (ECAT) των Τιράνων και το ΕΚΒΥ, με τη συμμετοχή ελλήνων και αλβανών επιστημόνων και συνεχή υποστήριξη του Υπουργείου Περιβάλλοντος της Αλβανίας.

Η απογραφή στηρίχθηκε σε βιβλιογραφική έρευνα, σε εργασίες πεδίου και στη χρήση δορυφορικών εικόνων. Η τελευταία αποτέλεσε καινοτόμο (για τη Μεσόγειο) στοιχείο του έργου και συνέβαλε στην εξοικονόμηση χρόνου και δαπάνης.

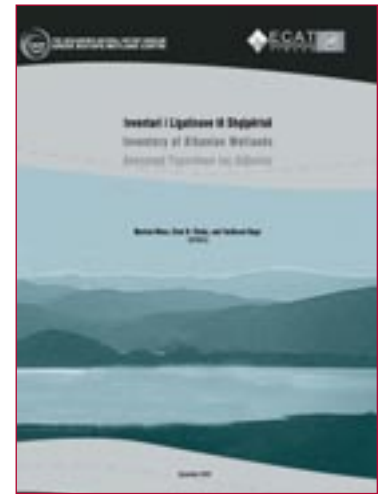
Τα αποτελέσματα του έργου περιέχονται σε τρίγλωσση έκδοση (αλβανική, αγγλική και ελληνική) 414 σελίδων. Παρουσιάζεται το πανόραμα των υγροτόπων της Αλβανίας: αριθμός,

θέση (χάρτης), τρέχοντα έργα προστασίας, κύρια αβιοτικά και βιοτικά γνωρίσματα, καθεστώτα διατήρησης και διαχείρισης, χρήσεις, απειλές και προτάσεις προώθησης της αειφορικής διαχείρισης.

Οι απογραφές δεν σώζουν υγροτόπους, είναι όμως χρήσιμα εργαλεία στις προσπάθειες σωτηρίας τους. Με λίγα λόγια, οι απογραφές βοηθούν διότι: δύσκολα προστατεύεται ένας ελάχιστος γνωστός υγρότοπος. Οι ακριβείς χάρτες χωροδιάταξης των υγροτόπων συμβάλλουν στον ορθότερο χωροταξικό σχεδιασμό μιας χώρας, ώστε να προλαμβάνονται βλαπτικά για τους υγροτόπους αναπτυξιακά έργα. Αποκαλύπτονται κενά γνώσης και ανάγκες για άμεσα μέτρα προστασίας. Αποτελούν ευκαιρίες για διεπιστημονική συνεργασία. Παρέχουν πληροφορίες και επιχειρήματα που μπορούν να αξιοποιηθούν σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού. Είναι η βάση για προγράμματα παρακολούθησης των οικολογικών μεταβολών.

Το έργο ολοκληρώθηκε απολύτως ομαλά μέσα σε πνεύμα αρμονικής συνεργασίας και φιλίας. Εντυπωσιαστήκαμε από το υψηλό επιστημονικό επίπεδο των αλβανών συναδέλφων, από την ευσυνειδησία, τη συνέπεια και τον ενθουσιασμό τους. Μαζί αποδείξαμε ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες της Αλβανίας αξίζουν και πρέπει να στηριχθούν οικονομικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους διεθνείς οργανισμούς ώστε να δυναθούσαν να διατηρήσουν τους υγροτόπους της χώρας αυτής, οι οποίοι αποτελούν πολύτιμο τμήμα της ευρωπαϊκής φυσικής κληρονομιάς.

Π. Α. Γεράκης

Α Μ Φ Ι Β Ι Ο Ν

Τεύχος 54

Διμηνιαία έκδοση του ΕΚΒΥ ISSN 1106 - 3866

Ταχυδρομική διεύθυνση: Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων

14ο χλμ Θεσσαλονίκης - Μηχανιώνας, 570 01 Θέρμη,

Τ.Θ. 60394 - Τηλ. 2310 473320 - Φαξ: 2310 471795

E-mail: mariak@ekby.gr

Υπεύθυνη Έκδοσης: Μαρία Κατσακιώρη

Συντακτική Επιτροπή: Ευτυχία Αλεξανδρίδου, Αντώνης Αποστολακης,

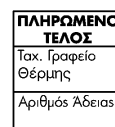
Π. Α. Γεράκης, Παύλος Γιαμάς, Μαρία Κατσακιώρη, Χρυσούλα Λιόντα,

Σπύρος Ντάφης, Δημήτρης Παπαδήμος, Βασιλική Τσιαούση

Φιλολογική επιμέλεια: Χρυσούλα Λιόντα

Φωτογραφία εξωφύλλου: Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Θ. Ιακωβίδης

Φωτοστοιχειοθεσία - Επιμέλεια έκδοσης: ANIMA GRAPHICS
Ανατολή Καλεντζίδου, Φραγκίνη 9, 546 24 Θεσσαλονίκη

Κείμενα και φωτογραφίες που αποστέλλονται για δημοσίευση στο περιοδικό δεν επιστρέφονται. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση με οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο του περιεχομένου του ΑΜΦΙΒΙΟΝ μόνο εφόσον γίνεται αναφορά στην πηγή.

